

Redacția:
Strada Beriului Nr. 2.

Toate manuscrisurile ce privesc conținutul foii sunt a se adresa redacției.

Manuscrisurile nu se înapoiază — Epistole nefrancaute nu se primesc.

Un număr costă 16 bani.

ACTIVITATEA

Foie politică, economică, socială și literară.

Administrația:
Strada Beriului Nr. 2.

Prețul de abonament:
pe an 8 cor., pe $\frac{1}{3}$ de an 4 cor., pe trei luni 2 cor.
Pentru România și străinătate
Pe an 20 franci.

Inserțiunile se acordează conform tarifului obicinuit.

EDITOR, PROPRIETAR ȘI ȘEF-REDACTOR:

DR. AUREL MUNTEAN

Apăre în fiecare Joi.

REDACTOR RESPONSABIL:

LAURIAN BERCIAN

„Ideal național“

Suntem un popor fericit, avem aspirații »naționale«, mișcări »naționale«, luptă »națională«, avem ideal »național«. Poate la nici un popor nu-i într-atâta dezvoltat simțul »național«... cel puțin ești ispitit s'o crezi, cetind atât de des prin foile noastre acest cuvânt...

Nu trece zi să nu cetim despre »idealul nostru național«, despre »lupta pentru idea națională« și cei mai puțini își dau seamă de ceea-ce va să zică aceste și apoi pentru noi încă nici nu au înțeles.

Lupta pentru »idea națională« presupune bunăstare economică, propășire culturală, egale drepturi politice, presupune că pe terenele aceste ți-ai ajuns ținta, ai ajuns popor materialmente cult, știutor de carte, că ai aceleași drepturi ca ori care alt cetățean în țară și ești acum nevoit să-ți alegi acum o țintă mai înaltă, mai abstractă, un ideal pentru intruparea căruia să conlucre toți. Înțelegem, că Germanii să lupte pentru un »ideal național«, pentru unitatea politică a tuturor Germanilor, căci ei pe terenul economic puține mai au de ajuns, în privința culturală stau aproape fără părechie, ear' în privința politică sunt un popor mare și puternic.

Și noi? E de prisos să facem vorbe multe. Suntem un popor sêrac, lipit pământului, fără carte, fără drepturi și mare parte fără conștiința stării noastre.

Noi avem încă lipsă de ținte mai puțin vagi, mai lămurite, de o țintă hotărâtă și înainte de toate *reală*, să poată fi înțeleasă și de masele mai

mari, căci fără sprijinul lor *conștin* orice luptă e înzadar... Pentru noi »idea națională, în sine atât de salutară, es-primă o țintă prea neguroasă, o țintă lipsită de bazele ei naturale, ce face să perdem din vedere ținta reală ce am putea-o ajunge ușor, de dragul unei ținte ideale, ce poate nici odată n'o s'o putem ajunge. Facem ca studentul, căruia tatăl său i-a promis un cal de călărit de va trece cu succes peste ezamen — în loc să ne pregătim la ezamen, învățăm a călări...

Firește avem, trebuie să avem și un »ideal național«, numai cât în mijlocul nostru domnește o nisuitoare confuzie de idei în privința »idealului național«, așa s'a tocit deja această frază atât de des a fost întrebuințată spre a spune ceva, când nu aveai absolut nimic a spune, încât azi abia mai suntem în stare să ne închipuim ceva sub »ideal național«. Dacă am întreba de 100 de inși, — 90 de inși ar răspunde negreșit: »Idealul nostru național e... e... e idealul nostru național«.

Prea ne-am obicinuit cu vorbiri, adrese și proteste pline de astfel de fraze scuturate ca din mâneci... moștenim expresiile dela părinți și le lăsam drept moștenire copiilor noștri... e un adevăr trist, că aceste fraze »naționale« servesc numai spre a masca lipsa »creșterii naționale«.

„Idealul național“ nu trebuie să-l căutăm departe, în sfere înalte, „idealul nostru național“ trebuie să fie iubirea limbii noastre și cultivarea ei, trebuie să fie luminarea poporului și creșterea lui pentru un scop mai înalt.

PASIVITATE sau ACTIVITATE?

de
Dr. Eugen de Leményi.

IV.

Eu nu sunt în stare a mă exprima în privința simțimentelor, pe cari le are monarchul față de noi; atâta însă pot să spun, fără să fi consultat cercurile curții imperiale, ca să aibe pentru noi simpatiile cele mai mari nu poate să facă pentru noi mai mult decât e silit să facă.

Există în fizică o lege numită legea perseveranței, pe care Germanul cu mult mai nimerit o numește »Trägheitsgesetz«, o lege care poate fi aplicată nu numai la obiecte ci și la persoane și chiar și la politică, și al cărei scurt cuprins este: trândăvia în oprirea unei mișcări începute și în reînceperea unei mișcări încetate, sau în producerea vreunei schimbări într-o stare de lucruri deja esistentă.

Această lege a trândăviei, o lege a naturii, este de vină la aceea, că și în politică se schimbă stările existente numai atunci, când forța împrejurărilor reclamă în mod imperios o astfel de schimbare.

Arta întreagă constă deci în politică în aceea, ca să știi provoca sau crea astfel de împrejurări, a căror forță este în stare a constrînge factorii normativi la schimbarea situațiunii pe care o ținem de jignitoare pentru interesele noastre; și accentuez cuvântul »interese«, pentru-că drepturi în politică nu există, tot așa după cum nu există obligăminte și nu există nici morală, fiind dătător de măsură în politică principiul jesuitic, conform căruia scopul sfințește mijlocul.

Nu există, nici o națiune care ar avea dreptul de-a exista, și nici una, care ar avea obligămîntul de a perî; nici o națiune nu merită o soartă mai bună decât aceea pe care o are, și își dă un atestat de sărăcie de vitalitate, dacă caută a-și îmbunătăți soartea cerșind favoruri naționale sau reîmbunătățirea sorții sale dela unul sau altul dintre factorii politici, fie din satul propriu, fie din altă parte.

Cu un cuvânt, cestiunile politice nu sunt cestiuni de drept, ci de putere; sunt ces-

tiuni pe cari un comandant isteț al dușmanilor străbunilor noștri foarte corect le-a calificat cu cuvintele lapidare: »Dreptul îl avem în virfurile săbiilor«.

Resultă din cele expuse mai sus, că în lupta pentru realizarea aspirațiunilor naționale nu te poți provoca nici la diplome scrise pe hârtie de pergament, nici la legi tipărite cu cele mai frumoase litere; dar' nici nu înseamnă luptă a cerși după drepturi în dreapta și în stânga, ori la monarch ori la opinia publică a Europei sau a lumii întregi; și nu e luptă nici polemia jurnalistică purtată în foile noastre naționale cu toate foile jidano-maghiare, nici adunările populare, în cari se iau cele mai pompoase rezoluțiuni, nici protestele, nici adresele de aderență, ci lupta așa cum o înțeleg eu, este încordarea puterilor fizice și spirituale, cu scopul de a impune adversariului meu voința mea și a' l' silî să facă ceea-ce doresc eu. Cum îmi inchipuesc eu aceasta luptă sub împrejurările în cari trăim noi astăzi, o voi expune mai jos.

Dacă premisele expuse până aici sunt corecte (și în privința corectității lor sunt cu plăcere aplecat a intra în discuțiune), trebuie să trag din antecedente deocamdată numai câteva conclusiuni, cari pentru cei ce au făcut politica noastră până în ziua de astăzi nu vor fi prea măgulitoare, dar' în privința cărora trebuie să ne lămurim.

Trebuie să constat în prima linie, că noi, așa după cum ni-am întocmit lupta pentru revendicarea »drepturilor« noastre naționale, nu aveam ce căuta la monarch cu memorandumul, pentru-că monarchul nu putea să primească deputațiunea noastră. Și chiar și dacă o primia, nu ne putea ajuta; ear' dacă am cerut dela monarch lucruri imposibile, nu avem drept a ne supăra că nu ni-a împlinit dorințele noastre nerealisabile. Neavând motiv a fi supărați pe monarch, de oare-ce în privința rezultatelor politice purtate de noi trebuie să exclamăm: »mea culpa, mea maxima culpa«, nu avem motiv a rupe cu dinastia, căci inaugurarea unei politici anti-dinastice ar fi pentru noi cei învățați, nu a lupta, ci a cerși, foarte deasastroasă.

În cadrele monarchiei habsburgice nu ni-ar strica prea mult, după politica pe care am urmat-o până astăzi; dar' totuși mai mult

FOIȘOARA

DESERTORUL.

Era în Aprilie, într'o Duminică. Era sêrbătoare, vreme frumoasă, primăvară. Ziua întreagă se vedeau prin sat bărbați și femei în haine de sêrbătoare, cari mergeau la cunoscuți, la rude, să mai petreacă, să mai schimbe o vorbă.

În casa părintelui Alexandru se vedea însă oare-care neliniște, grije. În ziua următoare Leonte, fiul părintelui Alexandru, trebuia să se prezinte la recrutare și cu el avea să se ducă și părintele, ca să vază, să mai pună o vorbă și să se mai roage de domni din comisie, să nu-l recruteze încă. Leonte era sprijinul casei, era unicul fiu al părinților.

A doua zi de dimineață, căruța era gata de plecare. Leonte și tatăl lui își luară rămas bun dela preoteasa, care le ură noroc și călătorie cu bine și plecară.

Peste două ore ajunseră la Brașov, unde era locul de recrutare. Lăsară căruța la un birt și ei se duseră la hotelul Orient, un-

de se găsea comisia. În curtea hotelului se găsea mulțime de oameni, tineri și bătrâni. Bătrânii veniseră cu vre-un baiat, cu vre-un nepot ori cu alte rudeni; intrau și ei în sală, priviau, se mirau câte-odată, cu câtă indiferență strigă doctorul militar »tauglich« sau »untauglich«. Într'adevăr, că pe el de multe ori nu-l costa nimic lucrul acesta, da' pe unii tineri sau pe unii părinți, cuvintele acestea erau menite să-i intristeze sau să-i înveselească pentru multă vreme.

În sala hotelului, comisia își începuse cercetările. Pe la uși, jandarmii ungurești înarmați. La ușa principală, din care intrai în sală, steteau patru jandarmi. Aveau fețele încruntate, ca de obicei, mustățile lungi și negre, ei citeau de pe liste mari, numele celor cari aveau să se prezinte.

Cei pe cari li strigau jandarmii, intrau într'un apartament, se desbrăcau și apoi intrau în sală. Acolo un alt jandarm le citea încă odată numele și le spunea numărul, după cum erau să urmeze.

— Constantinescu Leonte — se auzi într'un rând vocea unui jandarm dela ușa principală și în același moment urmă o injurătură din partea lui, de oare-ce d'abia putuse să citească acest nume lung.

Leonte stetea în mijlocul mulțimii, în

curte. Lângă el era părintele Alexandru. Când auzi Leonte numele său, li trecu un fior prin corpul într'g, se uita la tatăl său, fără să zică vre-o vorbă și-apoi intrară amândoi în lăuntru.

Când intrară în sală, Leonte nu mai vedea nimic limpede înaintea ochilor lui. I-se părea, că se învîrte sala împreună cu el și cu toți cei cari erau acolo. Fără să-și dea seamă ce face, păși înainte. Părintele Alexandru se așeză pe un scaun, mai la o parte, unde mai erau și alți privitori.

Leonte își auzi încă odată numele, apoi doi soldați îl duseră la măsurător.

— Un metru și șapte-zeci, strigă unul dintre soldați, nemțește.

Apoi doctorul începă să-l cerceteze.

Peste puțină vreme îl lovi cu mâna pe umăr, se uita la major, strigă »tauglich« și-apoi mai adause tot nemțește: de-ar fi toți ca acesta!

Lui Leonte i-se părea că s'a dărîmat casa pe el. Ar fi putut atunci să arză hotelul întreg, ori să fie afară un potop îngrozitor și el totuși n'ar fi simțit nimic, n'ar fi văzut nimic. Își schimba neîncetat fața din roșu în palid, ear' din palid se înflăcăra din nou. Tremura. Când se întoarse, văză pe tatăl lui,

Părintele făcu câți-va pași și voi să spună ceva, să se roage de doctor, de major, ori de altul din comisie, să lase pe Leonte măcar un an încă, să nu-l recruteze. Dar nu i-se dete voie să vorbească.

Ce zi posomorită a fost ziua aceea!

Lui Leonte îi venea mereu să plângă; ajunse într'o astfel de situație ciudată, când ființa întreagă ți-e supusă par'că unei încordări fără margini de puternică, când par'că nimic nu mai are valoare înaintea ta. Ear' părintele Alexandru ofta meren, de multe ori își făcea câte-o cruce și spunea: Așa a fost voia ta, Doamne!

Și nu le-ar fi fost de alta, dar acum avea să ducă pe Leonte în cine știe ce provincie îndepărtată, să-l despartă de satul lui, de Florica, cea mai frumoasă fată din sat. Și-apoi pe lângă asta, trei ani să porți pușca mereu, să taci și să rabzi injurăături și ghionturi dela toți, ori cum, e prea mult!

Dar dacă lor duce în Bosnia! și trei ani să nu mai vază pe ai lui, pe Florica!

(„Fam.“)

Selian Russu.

(Va urma.)

»Ardeleana«, a-ți ridicat reescomptul scump departe peste 600.000 de coroane, deci acum declarăm, că nici cu minoritate nu vom să facem parte din direcțiune, până când nu ne-am convinge, că oare pentru urmările eventuale a procedurii ușuratic de până acuma putea-vom primi răspunderea materială și morală.

Orăștie, 3 Iulie 1901.

Dr. Aurel Muntean.

A P E L I !

Subsemnații ne vedem îndemnați și ne simțim datori a ne pune puterile noastre morale și materiale în serviciul poporului, pentru a-l ajuta să se ridice pe toate terenurile economice la o stare mai bună pe temeiul, că »interesul bine înțeles tinde a apropia pe oameni unii de alții«!

Spre acest scop am hotărât noi subscrișii, ca societari fondatori, a înființa un institut de credit și economii.

Călăuziți de principiile, ca: asocierii avem să mulțumim înflorirea științelor și artelor, sporirea industriei și comerțului, înaintarea culturii raționale a pămintului și prin aceea a buneii stări a țeranului, din cari au isvorit instituțiile de binefacere: toate aceste sunt urmările desvoltării spirituale și a perfecționării spre care ne conduce singur numai asocierea.

Suntem necesați și din acel punct de vedere a înființa un nou institut de credit și economii, pentru-că Orăștie și jurul o pretinde aceasta, apoi însăși inteligenții trebuie dat teren liber de acțiune și desvoltare, după-ce la institutul actual »Ardeleana« și altcum sunt toate locurile ocupate cu alții mai puțin chemați în ale finanțelor și cu eschiderea elementului intelectual cu mult mai calificat.

Pe lângă diferitele operațiuni ce se vor norma în statute nu numai procurarea de bani ieftini și acordare grabnică și lesnicioasă de împrumuturi, cât mai vărotoși vom îngriji ca o parte mai însemnată a venitului curat să servească ca ajutoare pentru scopuri aieva filantropice, va să zică pentru întărirea unor lucrări temeinice fără de cari poporul nostru nu va putea înainta economiceste cu folos durabil.

Noi după venite materiale egoistice nu vênăm, nici nu este nusuința noastră de a aservi pe cineva moralicește ori materialicește, după cum cu durere simțim manifestându-se spiritul materialistic dominant.

Cu acest program deschis, suntem în drept a aștepta, ca în nusuința aceasta nobilă să fim sprijiniți de către clasa cea mai inteligentă a societății noastre din Orăștie și jur, de către preoți și învățători, la cari și facem apel direct, ca să se înscrie cu toată încrederea de membrii, dimpreună cu bisericile ca corporațiuni morale și cu fruntasii lor mirenii.

Spre acest scop ca membrii fondatori ai numitei societăți, esmitem următorul:

Prospect:

Institutul de credit și economii ca societate pe acții se înființează sub firma »Dacia« cu sediul în Orăștie, comitatul Hunedoarei. Institutul se înființează pe timp nedeterminat și cu un capital social de **100.000 cor.** reprezentat prin 1000 acțiuni, în valoare nominală de câte 100 cor.

Subscrierea acțiilor se poate efectui la subscrișii membrii fondatori și la încrezuții lor. Cu ocaziunea subscrierii este a se plăti în bani gata 10%, eară 20% până la adunarea generală constituantă, când se vor staveri și termenele pentru solvirea ratelor restante.

Ca taxă de înscriere și spese de

fundare este a se plăti 2 cor. de fiecare acție.

Pentru acții se pot face subscrierile până la **21 Iulie 1901 st. n.**

Fundatorii nu-și reservează nici un fel de drept.

Orăștie, la 7 Iulie 1901.

Dr. Aurel Muntean m. p., avocat. Ioan Mihalai m. p., m.-proprietar. Dr. Silviu Moldovan m. p., avocat. Dr. Enea Draia m. p., avocat. Vasile Domșa m. p., protopresbiter. Laurian Bercian m. p., redactor. Vasilie N. Bidu m. p., comerciant. George Bats m. p., comerciant. Nicolau Păreșu m. p., edificator. Simion Corvin sen. m. p., proprietar. Simion Corvin jun. m. p., comerciant. Nicolau Opincar m. p., micălar. Severin Procinkevicz m. p., funcț. mag. Dumitru Martin m. p., măestru tâmplar, toți din Orăștie.

Activitatea Slovacilor.

Contrar angajamentului luat la congresul naționalităților ținut în toamna anului 1895 la Budapesta, declară »Narodni Noviny« organul oficial al partidului național slovac intrarea în activitate parlamentară a Slovacilor, fără privire la atitudinea ce vor urma celelalte naționalități coalitate.

Nu știm dacă conducătorii slovaci, mai ales cei ce au stat în legătură directă și nemijlocită cu partidul nostru, notificat'au la timp conducerea partidului nostru de tactică sau au trecut cu desăvârșire la ordinea zilei peste angajamentele luate la congresul din 1895.

Corifeii slovaci cred, — precum scrie »Tribuna« din Sibiu, — că prin schimbarea tacticii urmate în trecut vor putea realiza mai ușor ținta ce urmăresc și deci aproape peste tot locul au luat deciziuni să intre în lupta proximală electorală punându-și candidați cu program național. În urma acestei acțiuni organul național din Turot-St.-Mărtin a publicat un program constător din opt-sprezece puncte, între cari pe lângă pretinderea sanării gravaminelor și respectarea limbii și drepturilor naționalităților nemaghiare, pretind și realizarea unor reforme sociale și economice.

Cuprinsul acestui program se poate rezuma în următoarele:

1. Susținerea unității, întregității și independenței Ungariei.
2. Recunoașterea și egala îndreptățire a limbii slovace: în școală, în oficii și în justiție prin aplicarea deplină a legii de naționalități din 1868.
3. Revisuirea legilor politico-bisericești și în special ștergerea neconfesionalismului.
4. Autonomia bisericească.
5. Spriginirea și desvoltarea din partea statului a școalelor populare pe baze naturale.

Dispozițiuni potrivite spre ridicarea economiei, micii industriei și a comerțului. Spre scopul acesta înființarea de școli agronomice, industriale și comerciale corăspunzătoare intereselor poporului slovac, cu limba de propunere maternă.

7. Limitarea împărțirii moșiilor, prin stabilirea unui minimum, care să nu poată fi luat dela proprietari, nici licitat.
8. Reforma bazei de dare în mod drept, cu luarea în considerare a ținutului locuit de Slovaci, foarte puțin roditor.
9. Regularea riurilor din nordul Ungariei.
10. Regularea potrivită a chestiunii servitorimii.
11. Limitarea exerciții industriei libere și sprijinirea din partea statului a industriei mici față de concurența fabricelor. Regularea raportului dintre muncitori și stăpâni; crearea unor legi pentru apărarea intereselor familiare, materiale, morale și igienice ale clasei muncitorilor.
12. Stăpîrea usurii, îngrijirea din partea statului, ca poporul să poată căpăta împrumuturi ieftine, ear' în timp de strîmtoare să primească muncă.
13. Sprijinirea asociațiilor de credit și consum.

14. Reformă administrativă, încât publicul să nu fie eschis dela conlucrare la conducerea afacerilor.

15. Autonomie comunală și cercuală.

16. Legi, ca împărțirea justiției să fie mai promptă și mai ieftină.

17. Arondarea justă a cercurilor electorale, introducerea votului secret, după comune.

18. Libertate de întrunire și adunare.

Duplicitatea Șirienilor.

Arad, 3 Iulie 1901.

Sunt în India niște oameni, cari când se bolnăvesc chiamă medicul, ca și europenii, însă cu aceea deosebire, că medicul indian, în loc să-și ia hârtia și să prescrie diagnosa, ia doba și tram, trrram, tram, bate la urechea bolnavului, ca astfel să se sparie Necuratul din el, care pricinuește boala și astfel să fugă, ear' bolnavul să se însănătoșeze. Se înțelege că bolnavul sub cura medicală călătorește pe cealaltă lume.

Intocmai așa și cu Șirienii adăpostii în grajdurile »Ciumei Poporului« din Arad. Toate zierele noastre, ear' în »Activitatea« de acum sunt două săptămâni pe 2 coloane s'a arătat duplicitatea »tribunilor« populari, cari nu-și cunosc chemarea de gazetari și cari pun tăcere, când ved că Românii de pe aici aleargă la banchetele deputaților străini. Le-am bătut toba, Necuratul însă nu iasă din ei, și și dacă iasă pe un moment, iasă ca să pună la cale câte-o foisoară ca »Văduțorii după situații« din nrul dela 3 Iulie n. al »Ciumei Șiriene«.

Foisoara, fără vlagă, dar' cu pretenții de a fi umoristică, și-a greșit drumul, căci ca și alte articole ale »T. P.« va fi fost destinată pentru »Gura Satului«, însă ca umplătură, a fost de lipsă, acum mai ales în lunile fără r, când sezonul crastaveților și al iminciunilor, Șirianului e în plin regim. Foisoara, pentru-ca să se știe cu cine avem de a face, nu e trimisă »de corespondentul nostru din Sibiu«, ci e fabricată de Russu. Această constatare o fac, fiindcă știu, că în întreg Sibiu nu se găsește un singur român inteligent, care să-și sdrobească condeiul pentru a umplea coloanele celui mai pocit, mai antediluvian și pentru 1 fl. ori pentru câte-va păhare de bere ușor de cumpăratului ziar aradan.

Ce vrea Russu Delagrozava, dela Șiria ori dela Checheș (suburbul în care locuiesc Țiganii din Arad?) De pe pedestalul înalt, la care s'a cocoșat, câtă vreme a fost inaș la un timar (argăsitor de piei) din Sânt-Ananouă de lângă Arad, se încearcă să ridiculizeze în general pe toți advocații (»ba și pe advocații« zice Russu,) cari se îmbulzesc la mandate de deputat dietal, ear' în special de dnii Dr. Stefan C. Pop, Dr. Eugen Leményi și pe dl Dr. Aurel Munteanu, proprietarul acestei foi.

Apără pe advocații români, pe cari Russu, fostul inaș de pedagog eliminat dela preparandia de stat din Arad, se încearcă să-i ridiculizeze, ar însemna, că îi dau importanță prea mare și un Russu nu o merită.

Pe dnii Dr. St. C. Pop și Dr. E. Leményi îi cunoaște obștea românească. Din produsul muncii lor cinstite au dat pentru atâtea cause bune românești și nu e vina d-lor, dacă în momentul, când au întemeiat »T. P.«, au adus acolo pe Șirianu, ca astfel »să nu moară de foame pe sub garduri« și să nu mai fie nevoit a se întinde la bani străini și să nu mai dea Românilor tristul prilej de a vedea până și pe venerabilul Axente Sever strigând în gura mare despre Russu: Hic niger est, ergo cavete!

Despre dl Dr. Aurel Munteanu iarăși să știe, că și-a întemeiat foaie, din propriile-i mijloace, numai pentru-ca să facă propagandă cinstită unei idei, care de mult i-a frământat mintea. Prin urmare gazetăria la d-sa nu e cestiune de pâne ca la Russu și nici marfă de vândut celui ce dă mai mult, cum se întemplantă cu »Trib. Pop.«, al cărei inaș de timar, de când a ajuns director ori prim redactor, a avut ticăloșia să spună: »Dacă Sturdza mă plătește mai bine, lucru lui Sturdza, dacă Bánffy mă plătește mai bine, îi lucru lui Bánffy«, ear' la o pertractare a

unui proces ce i-l'a intentat dl Em. Măglașiu, pentru a câștiga judele străin pe partea sa, Russu a avut impertinența să zică: »Nu crede dle jude, ceea-ce spune Măglașiu, căci el stă în legături cu Liga«, așa că martorii oculari: dnii cand. de adv. Ludovic Fazecaș și Dr. Iuliu Coste, precum și dl Dr. T. Popescu s'au scârbit formal de nemernicia șiriană și de enunțațiunea vrednică de un trădător ordinar, ear' nu de un publicist român.

În coresp. mea din »Activitatea« ziceam, că Mangra, Ciorogariu, Russu lucră pe ascuns contra partidului național român. În loc să se răstoarne acusa gravă, Russu i-a câmpii și pe cei trei domni amintiți mai sus îi presintă ca și când și-ar face reclamă pentru a ajunge în parlament, de dragul, diurnelor.

Un Mangra, un Ciorogariu dar' mai ales un Russu-Șirianu, noi știm, că s'ar angaja bucuos să-și pună candidatura până și în suburbul țigănesc din Arad—Checheș și aceasta nu de dragul intereselor alegătorilor, ci de dragul diurnelor, dacă peste tot Checheșul ar putea trimite reprezentant în dieta țerii. Ca tot acești oameni, dedați să trăiască la blid să vină să acuse pe un Dr. Pop, Dr. Leményi și Dr. Munteanu, că mobilul acțiunii dlor ar fi banul, iertemi-se vorba potrivită, e o impertinență, pe care a o suporta numai hârtia »Trib. Pop.« e în stare și care hârtie dacă ar avea mâni de sigur ar cârpi pe cel-ce își bate joc de ea în așa chip. Iubirea nețărmită față de interesele de viață ale poporului nostru numai d'alde Russu e în stare să le-o tragă la indoială dlor Dr. Pop, Dr. Leményi și Dr. Munteanu, numai omulețul acela e capabil să le tragă în noroiu sentimentele cele mai nobile, numai revolveristul cinstei atâtor români e în stare să calomnieze pe niște oameni ireproșabili.

Dar' ticăloșirea Șirianului iese și mai bine la iveală din o notiță pe care o publică în același nr. (dela 3 Iulie) al »Ciumei Poporului«. Într'un limbajiu vrednic de Jesuții Spaniei face reclamă dlui Sever Bocu, din Lipova și în cuvinte întortochiate, împinge pe Românii din cercul Radnei la urnă pentru reușita lui S. Bocu.

Omul acesta, care trebuie că a servit de model lui Russu, când și-a scris foisoara despre cei-ce cască după mandate, se face luntre-punte a câștiga cercul Radnei pe partea sa. Cine e S. Bocu? Un fost contabil la »Lipovana«, carea nu i-a mai putut lua folosul. Acum e fără ocupație își pune candidatura, ca astfel dacă îi va succede, să contribuie în Pesta la risul general ce-l va provoca luminăția sa, alesul cercului românesc al Radnei.

În 23 Iunie s'a ținut în o crășmă din Radna chiar și o consfătuire, ba s'a provocat și un scandal între aderentii lui Vancsó, actualul deputat și între cei ai lui Bocu.

În una din proximele Dumineci în 7 Iulie n. Bocu își va desfășura programul guvernamental, ear' »Trib. Pop.«, care în trecut n'avea cuvinte destul de aspre pentru a »înfera« pe cei-ce calcă conclusele partidului național, azi face propagandă pentru Bocu, neuitându-și să atace, în același număr pe dnii Dr. Pop, Leményi și Muntean, care la tot cazul mai folositori sunt și vor fi neamului românesc, decât un biet de tinerel necunoscut, care atâtea programe desfășură câte interese private are și care în politica românească atâta valorează cât Russu Șirianu în cartea etice și moralei.

Resumez: voi scribelor dela »Trib. Pop.« încetați cu calumniile și vremea folosiți pentru răspândirea lor folosiți-o mai bine pentru a spune obștei românești că cu cine sunteți: cu partidul național? cu cel guvernamental? cu fracțiunea Széll-Aponyi? ori cu cea a lui Bánffy-Tisza? Sunteți pentru pasivitate ori activitate? Sunteți hotărâți să ieșiți din visuină și să luptați pe față, ori apoi sunteți decisi să folosiți și mișcările electorale pe de-o parte pentru a lovi, în felul briganzilor, în oamenii cinstiți, ear' pe de alta a pune umărul pentru căpătuirea cu câte un mandat a băiețandrilor, cari la politica românească nu se pricep nici cât găina la abc? A trecut iarna, ieșiți Șirienilor din visuină, căci și urșii au esit. Ieșiți și spuneți pe față ce aveți în mațe!

Delamurș.

NOUTĂȚI

— **O veste bună.** Cetim în foaie »Biserica și școala« din Arad, că consistorul gr.-cat. din Lugos și-a precizat principiile de unificare și le-a comunicat cu consistorul gr.-or. din Arad pentru apreciere și să spercează, că pe această cale jungând la precizarea cestiunii principiile în anul școlar ce urmează, se vor putea realiza nobilele intențiuni, urmate pentru reciprocitatea școlară între cele două concesiuni, spre mulțumirea generală a credincioșilor de ambele confesiuni.

— **Concurs pentru posturi învățătoarești.** În tractul Orăștiei sunt de ocupat următoarele posturi de învățători. Beriu, Bozeș, Dincul-mare, Ludești, Mermezeu-Valeni, Renget Romoșel, Simeria și Tămășasa apoi în tractul Devei: Sântândreși, Uroi, Baupotoc, Săcărîmb, Têmpa, Suligete, Fizeș-Barbura, Certeșul superior, Dealul-mare, Griclaci și Leșnic-Dumbravița toate cu câte 600 cor. salar, cuartir și lemne de încălzit.

Să atrage atențiunea reflectanților.

— **Ardeleana-ide.** Imediat după adunarea gen. adecă Vineri, Directorul executiv Dr. Ioan Mihu și-a dat abdicarea dela Institutul „Ardeleana“, a vânzând la postul de președinte, eară Nicolau Vlad, apotecar fu ales de director executiv la acest Institut. Ce zice „T. P.“ care în anul trecut afirmase în coloanele sale „Vlăd Miklós Director la Ardeleana — nu se poate?“ Dorim succes bun acestui institut ajuns pe mâinile lui Vlăd Miklós. Vom vedea unde o să mai ajungă soartea lui.

Așa credem, că din de veste ce a fost va deveni de poveste.

— **Furtună.** În seara de 3 Iulie st. n. la 9 ore s'a descărcat asupra comunei Vaidei o furtună înpreună cu fulgere și trăsnete. Elementul electric a isbit în casa vèduvei Petru Andrei, care a și ars. Alte pagube nu s'a întemplat.

— **Necrolog.** Iosif Șueaga, paroch gr.-or. în Lăpușnic, după un morb lung și greu, în 24 Iunie (7 Iulie) la 5.00 și 20 min. dimineața, în al 60-lea an de viață și 33-lea al preoției, împărtășit în Taine, și-a dat nobilul său suflor Creatorului. Fie-i țărina ușoară și binecuvântată.

— **Impotriva vinului artificial.** Ministrul de curând de curând în ordin de cuprinsul, în vinuri în pivnițele cărora se absoarbe vinul artificial, și fi pedepsiți în înțelesul legii de transgresiune chiar și dacă vinul artificial e numai ca amănec în posesiunea lor, având totodată a suporta cheltuielile examinării chimice a tuturor vinurilor din pivnițele lor.

— **Casina Română.** Nou constituita casină română din Orăștie, între multe alte notații, a decis eliminarea „Activității“ (la propunerea lui Florea) și a „Vulturului“. În locul cestui din urmă s'a abonat „Gura Satului“. În locul lui „Budapesti Hirlap“ s'a abonat „Alkotmány“. Mai rămâne a se procura portretul papei dela Roma.

— **Epurății.** După-cum află din isvor sigur, miserabilii iepurași Boca și David, cari prin manoperile lor josnice și faptele rușinoase și-au redus onoarea sub zero, caută a și repara pe alte căi „oneste“ (?) reputația cu totul usurpată, și anume: circulează un „Nyilatkozat“ printre maturisanții gimnasiului ung. din Orăștie, care la compus Boca, afirmând în el cu gură mare, că pe Dr. A. M. numai de aceea nu l-au invitat la „érettségi mulatság“-ul din 28 Iun., pentru-că nu l-au ținut demn de aceasta onoare! Pentru câștigarea subscrișiilor corteșește neobosit Boca, umblând cu minciuni și călumnii impertinente indreptate contra D-voastră dela un tinăr la altul și omenindu-i cu câte un păhar sau două de bere; astfel a și câștigat vre-o câteva subscrieri. Vè aduc aceasta la cunoștință, ca să știți și istoricul înființării acestei „puternice arme“ dacă Vè vor atăca cu ea pe neașteptate. Rip.

CONCURS

Nr. 31/901 F. G.

Spre scopul conteririi de stipendii din „Fundatiunea lui Gozsdu“ pe anul școlar 1901/2 pentru școalele medii, facultăți, universități și școalele de cadeti militare la armata comună și honvezi — se escrie concurs pe lângă următoarele condițiuni:

1. Concurenții să documenteze cu documente originale sau autenticate de notarul public:

a) că sunt fii de cetățeni ungari și aparțin bisericii ortodoxe orientale române, spre care scop se recere estrasul din matricula botezașilor provèzut cu clausula parochului competent, că și de present aparține la biserica gr.-or. română;

b) că studiază cu succes bun la vre-un institut public din patrie, spre care scop au să subștearnă studenții dela școalele medii atestatul despre anul școlar 1900/1, ear' cei dela facultăți și universități indicele despre toate cursurile ascultate și respective documentul despre progresul făcut;

c) că nici averea proprie, nici a părinților nu ajunge să acopere toate trebuințele pentru creșterea concurentului, spre care scop e a se produce atestatul diregătoriei politice competente. Atestatul să cuprindă date pozitive despre această avere și trebuie să fie subscris și de preotul locului, ear' dacă n'ar fi acolo preot ori ar fi înrudit cu concurentul, trebuie să fie subscris din partea protopopului concurent.

2. Dacă concurentul a întrerupt studiile, atunci are să producă și atestat oficios despre ocupațiunea sa și despre purtarea sa morală pe acest timp.

3. Fiecare concurent are să arete, în petițiunea sa, specialitatea la care, și locul unde voește a continua studiile, precum și aceea dacă are și alt stipendiu.

4. Cei-ce voesc să studieze în străinătate, au să arete necesitatea de a face studii în străinătate, ca în cazul dacă li-se va vota stipendiul, să se poată îndată exopera concesiunea ministerială prescrișă.

5. Cu privire la concurenții pentru dobândirea de stipendii spre absolvarea școalelor militare de cadeti, se observă, că stipendiile acestea pe lângă documentarea condițiilor stabilite în acest concurs (p. 1. a—c, 2, 3, 6, 8, și 9), numai atunci se vor estrada comandai școalelor militare, dacă concurentul va documenta că este primit de elev regulat la respectiva școală de cadeti.

6. Petițiunile instruate cu documentele necesare, sunt a se adresa la reprezentanța fundatiunii lui Gozsdu (Budapesta, VII Holló u. 8. sz.) până la 5 August st. n. a. c.

7. Totodată se provoacă toți stipendiștii actuali, prin urmare și cei absolvenți, cari cer ajutoare pentru depunerea rigoroaselor și câștigarea gradului de doctor, ca până la terminul sus indicat, și pe lângă observarea p. 3 din acest concurs, să arete rezultatul studiilor din anul școlar 1900/1, căci altcum li-se va sista stipendiul, respective nu vor căpêta ajutorul.

8. Petițiunile, cari nu sunt instruate cu documentele sus amintite, sau sosite după terminul scris, nu se vor lua în considerare.

9. În interesul expedării regulate, fiecare concurent să indice în petițiune locul și poșta ultimă, unde este a i-se trimite rezoluțiunea reprezentanței.

Din ședința comitetului fundatiunii lui Gozsdu, ținută în 1 Iunie n. 1901.

Comitetul.

624—1901. végr. sz.

ÁRVERÉSI HIRDETMÉNY

Alulirott kiküldött kir. bírósági végrehajtó ezennel közhírré teszi, hogy a szászvárosi kir. járásbírósnak 1900. évi Sp. II. 521/8 számú végrehajtást rendelő végzése következtében Dr. Moldovan Silvius helbeli ügyvéd által képviselt Muntiu Alexandru nagy-rápolti lakos javára, Vlăd Alexa tordosi lakos ellen 82 korona 30 fillér tőkekövetelés s járulékaí erejéig foganatosított kielégítési végrehajtás alkalmával lefoglalt és 1200 koronára becsült ingókra a szászvárosi kir. járásbírósnak 1901. évi V. 438/2 számú végzésével a további el-

járást elrendelte, az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében jelen az árverést elrendelő végzést helyettesítő árverési hirdetmény a fentnevezett végrehajtató mint foglaltató részére is, amennyiben ezek az árverés kitűzéséhez szükséges kielégítési joggal bírnak, avagy ezt időközben jogérvényesen nyertek volna, kibocsáttatik, illetve az árverés kitűzetik; az árverésnek a fentidézett törvényzcikk 114 §-a értelmében Tordoson adós lakásán leendő megtartása czéljából határidőül **1901. évi július hó 17 napján délelőtt 9 órája** kitűzetik, a mikor a bíróság lefoglalt ingók, egymint ökrök, birkák, bányók, lóvak, kocsik és egyebek a legtöbbet ígérőnek a 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Felhivatnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtató követelését megelőző kielégítéshez jogot tartanak, a mennyiben részükre a foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, hogy elsőbbségi jelentéseiket az árverés megkezdéseig alulirt kiküldöttnél írásban beadni, vagy pedig szóval bejelenteni el ne mulasszák.

A törvényes határidő a hirdetménynek a bíróság tábláján történt kifüggesztését követő naptól számítatik.

Kelt Szászvároson, 1901. évi június hó 21. napján.

RÁCZ ÁRPÁD,
kir. bir. véghr.

633—1901. végrh. sz.

ÁRVERÉSI HIRDETMÉNY

Alulirott kiküldött kir. bírósági végrehajtó ezennel közhírré teszi, hogy a szászvárosi kir. járásbírósnak 1898. évi Sp. II. 629/3 számú végrehajtást rendelő végzése következtében Dr. Muntean Aurél helybeli ügyvéd által képviselt Nászta Ávrám a Popi romosz-

helyi lakos javára, Uritoi Iuon romoszi és társa szászvárosi lakosok ellen 300 korona tőkekövetelés s járulékaí erejéig foganatosított kielégítési végrehajtás alkalmával le és felül foglalt és 641 korona 80 fillére becsült ingókra a szászvárosi kir. járásbírósnak 1901. évi V. 431/6 számú végzésével a további eljárást elrendelte, az 1881. évi LX. t.-czikk 120. §-a értelmében jelen az árverést elrendelő végzést helyettesítő árverési hirdetmény ugy a fentnevezett végrehajtató, mint a foglaltató és felül-foglaltatók részére is, amennyiben ezek az árverés kitűzéséhez szükséges kielégítési joggal bírnak, avagy ezt időközben jogérvényesen nyertek volna, kibocsáttatik, illetve az árverés kitűzetik; az árverésnek a fentidézett törvényzcikk 114. §-a értelmében Romoszon és Szászvároson leendő megtartása czéljából határidőül **1901. évi július hó 13. napján délelőtti 8 és délutáni 4 órája** kitűzetik, a mikor a bíróság le és felülfoglalt ingók egymint kocsik, lóvak, szerszám, hintó, butorok és egyebek a legtöbbet ígérőnek a 107. és 108. §-a értelmében, készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is elfognak adatni.

Felhivatnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtató követelését megelőző kielégítéshez jogot tartanak, a mennyiben részükre a foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, hogy elsőbbségi jelentéseiket az árverés megkezdéseig alulirt kiküldöttnél írásban beadni, vagy pedig szóval bejelenteni el ne mulasszák.

A törvényes határidő a hirdetménynek a bíróság tábláján történt kifüggesztését követő naptól számítatik.

Kelt Szászvároson, 1901. évi június hó 21 napján.

Ráoz Árpád,
kir. bir. véghr.

„Minerva“ inst. tipogr., societate pe acții

in Orăștie Szászváros

Opuri ———

Bilete de log. ———

Broșuri ———

Circulare ———

Bil. de vizită ———

Invitări ———

Bilanțuri ———

Acții ———

Cap. de epist. ———

Placate ———

Ord. de dans ———

Adrese ———

Compturi ———

Note ———

Preț Curent. ———

Anunțuri ———

Registre ———

Imprimate ———

Couverte ———

Bilte de cun. ———

Etc. etc. etc.

Există deja de 13 ani și este pro-

vèzută cu tot felul de material

necesar, ca ori-care altă tipografie.

Institutul Tipografic

„Minerva“

pe lângă că efectuește ori-ce co-

mande repede și cu prețuri mode-

rate, se îngrijește totodată ca toate

acelea să fie estetic lucrate și

fără erori.

Până de present se bucură de sprigi-

nul celor mai îndepărtate orașe. Dovadă

aceasta despre promptitudinea și

acurateța cu care efectuește ori-ce

lucrare.

Ca unica tipografie românească în

acest mare comitat, se roagă de bine-

voitorul sprigin al celorlalte institute

rom., precum și al privaților.